ΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕ ΥΠΕΡΗΧΟΥΣ

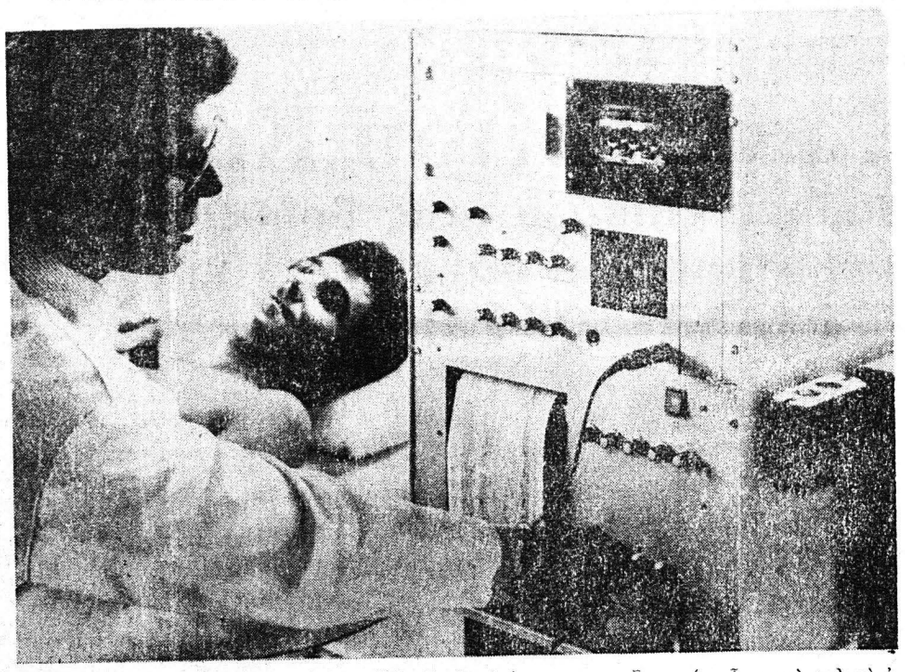

ΜΟΝΑΧΟ. Τὸ καρδιογράφημα μὲ τὸν ὑπέρηχο ἀνοίγει νέες πρόσθετες δυνατότητες γιὰ τοὺς γιατρούς. Τὰ τελευταῖα χρόνια ἐπεκτείνεται ὅλο καὶ περισσότερο ἡ μέθοδος αὐτὴ διαγνώσεως, μὲ τὴν ὁποία μπορεῖ νὰ παρασταθεῖ ἐξωτερικὰ ἡ διάρθρωση τῆς καρδιᾶς ὡς καὶ ἡ πορεία τῶν κινήσεων αὐτῆς. Ἡ μέθοδος αὐτὴ δὲν ἀπαιτεῖ ἐπέμβαση, εἶναι τελείως ἀνώδυνη καὶ μπορεῖ νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὅσο συχνὰ θέλει κανεὶς γιατὶ δὲν εἶναι ἐπικίνδυνα ἢ ἐπιβλαβῆ τὰ ὑπερηχητικὰ κύματα ποὺ χρησιμοποιοῦνται. Ἡ ἑταιρία Σῆμενς στὴν Δυτικὴ Γερμανία ἀνέπτυξε τὴν κινητὴ καρδιογραφικὴ συσκευή — ὑπέρηχου, τὸ «ἠχωπάν» (στὴν φωτογραφία), ποὺ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν ἰατρικὴ ἐξέταση στὰ ἰατρεῖα καὶ ὅταν πρέπει νὰ γίνει γρήγορα μία ἐξέταση στὶς κλινικές. Στὴν σθόνη τοῦ μηχανήματος ἐμφανίζονται μετὰ ἀπὸ ἠλεκτρονικὴ «ἐπεξεργασία» ἦχοι καὶ παλμοὶ ἀπὸ ἤχους ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ἀκουστοῦν, ποὺ «ἀκτινοβολοῦνται» στὸ σῶμα καὶ ἀντανακλῶνται ἀπὸ τὶς διάφορες ἐπιφάνειες ἰστῶν: Ἐμφανίζονται σὰν μία ὀδοντωτὴ αἰχμὴ ἢ σὰν διάγραμμα κινήσεως τῆς λειτουργίας τῆς καρδιᾶς. Καὶ οἱ ὅλοι αὐτὲς γραφικὲς ἀπεικονίσεις εἶναι ἀκατάληπτες γιὰ τὸν ἀμύητο, γιὰ τὸν γιατρὸ ὅμως παρέχουν σημαντικὲς πληροφορίες γιὰ τὴ διάγνωση ποὺ θὰ κάνει.

Οἱ τρομοκράτες ἔχασαν τὸ παιγνίδι στὴν Γερμανία

Ὁ πληθυσμὸς ἔγινε ἐχθρικός

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΘΗΚΕ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟ (Ἰδ. Ὑπηρ.). Τὸ Δυτικὸ Βερολῖνο εἶναι τὸ κέντρο ἑνὸς μικροῦ ἀριθμοῦ ἐπικινδύνων τρομοκρατῶν, ποὺ σπέρνουν τὸν τρόμο σὲ ὁλόκληρη τὴν Δυτ. Γερμανία. Ἐκεῖ εἶχαν τὸ στρατηγεῖο τους ὁ Ἀντρέας Μπάσαντερ καὶ οἱ διαδοχικοὶ ἡγέτες του, Γκουντροὺν Ἔνσλιν καὶ Οὔλρικε Μάϊνχοφ, οἱ θεωρητικοὶ καὶ ἐκτελεσταὶ τῆς δολοφονίας καὶ τῆς ληστείας Οἱ τρομοκράτες διάλεξαν τὸ Δυτικὸ Βερολῖνο γιὰ «ἕδρα» τους γιατὶ ὡρισμένες λαϊκὲς συνοικίες μὲ τὰ μοιογκρεμισμένα ἀπὸ τὸν Β' Παγκόσμιο πόλεμο σπίτια καὶ ἐγκαταλελειμμένα τους ὑπόγεια εἶναι πρώτης τάξεως κρυσφύγετα.

Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ νέοι καὶ νέες πού, μὲ τὴ φωτιὰ καὶ τὸ σίδερο ἐπιχειροῦν νὰ ἀνατρέψουν τὸ καθεστὼς τῆς Ὁμόσπονδης Γερμανίας; Ὡοισμένοι- ὅπως ὁ Ἀντρέας Μπάαντερ καὶ ὁ Ρὸλφ Ράϊντερς προέρχονται ἀπὸ οἰκογένειες ποὺ ἔχουν καταστραφῆ ἀπὸ τὸν πόλεμο. Καὶ οἱ δύο γνώρισαν τὴν πεῖνα καὶ τὸ κρύο τὶς πρῶτες ταραχὲς σὲ μιὰ Γερμανία ποὺ κατεχόταν ἀπὸ τὴν ἔμμονη ἰδέα νὰ κερδίση ἅσο ἦταν δυνατὸ περισσότερα χρήματα. Ἄλλοι ὅμως προέρχονται ἀπὸ οἰκογένειες εὔπορες καὶ εἶχαν μιὰ λαμπρὴ σταδιοδρομία, ὅπως ἡ δημοσιογράφος Οὔλρικε Μάϊνχοφ. ὁ δικηγόρος Χὸρστ Μάλερ, ὁ γιατρὸς Κὰρλ Χάϊντς Ρὸτ ἀπὸ τὴν Κολωνία. ἐξαίρετος ἐπιστήμων. καλὸς σύζυγος καὶ πατέρας τὴν ἡμέρα καὶ τρομοκράτης τὴν νύκτα.

«Ὅλα ἐκίνησαν ἀπὸ τὶς φοιτητικὲς ἐξεγέρσεις τῆς δεκαετίας τοῦ 1960. ἐδήλωσε ἕνας νεαρὸς δικηγόρος, ποὺ κάποτε ἦταν ὁπαδὸς τοῦ Χὸρστ Μάλερ καὶ σήμερα λέει ὅτι εἶναι «μᾶλλον ἀριστερός». Εἶχαν θέσει ἐκτὸς νόμου λέει τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα. Στὸ Πανεπιστήμιο οἱ σιαστικὰ ἀπαγορευόταν κάθε κριτικὴ ἐναντίον τοῦ ἐπανεξοπλισμοῦ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ποὺ εἶχαν ἐπιβάλει οἱ Ἀμερικανοί. Ἔπρεπε νὰ χειροκροτῆ κανεὶς τὸν πόλεμο τοῦ Βιετνάμ ποὺ ἡ κυβέρνηση δὲν τὸν κατεδίκαζε. Βλέπαμε τὸ ἀνθρώπους τῆς Δεξιᾶς νὰ καταλαμβάνουν ὑπεύθυνες θέσεις. Πῶς νὰ μὴν ἀηδιάση ἡ γενιά μας;»

Ἄλλο πρᾶγμα ὅμως νὰ καταγγείλης μιὰ κατάσταση πραγμάτων καὶ ἄλλο νὰ περάσης στὴν τρομοκρατία. Στὴν κίνηση ἐξ ἄλλου τοῦ Μπάαντερ οὐσιαστικὰ δὲν ὑπάρχουν φοιτηταί.

«Ὁ τρομοκράτης εἶναι πρὸ παντὸς ἕνας ἄνθρωπος «ἀποξενωμένος» ἀπὸ τὴν κοινωνία, ἐξηγεῖ ἕνας νεαρὸς ζωγράφος, ποὺ γνώρισε «ἀρκετὰ καλά», ὅπως ἡ ἴδιος λέει, τοὺς συντρόφους τοῦ Μπάαντερ.

Φοιτηταὶ ἐξ ἄλλου προερχόμενοι ἀπὸ διάφορες χῶρες τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς θυμίζουν διαρκῶς στοὺς Γερμανοὺς συντρόφους τους τοὺς Τουπαμάρος τοὺς Παλαιστινίους, τὸν Τσὲ Γκουεβάρα. Ἡ Γερμανία δὲν εἶχε βέβαια νὰ ἀντιμετωπίση προβλήματα ἀποαποικιοποιήσεως διότι ἀπὸ τὸ 1918 κι' ἐδῶ δὲν εἶχε ἀποικίες. Στὰ μάτια τῶν ἐπαναστατῶν ὅμως ἡ Γερμανία ἔχει περιπέσει σὲ μιὰ μορφὴ ἀποικιακῆς ἐξαρτήσεως διότι ἔχει ὑποταχθῆ στὴν Ἀμερική.

Ἔτσι ἐτέθη σὲ κίνηση τὸ τρομοκρατικὸ σύστημα. Ἡ Οὔλρικε Μάϊνχοφ θὰ ἀποκαλύψη στὸ Δυτικὸ Βερολῖνο τὸ σχέδιο δράσεως τῶν τρομοκρατῶν: γιὰ νὰ ἀντιμετωπισθῆ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ καὶ καπιταλιστικὸ μέτωπο πρέπει νὰ δημιουργηθῆ ἕνα παγκόσμιο ἐπαναστατικὸ μέτωπο ἡ μαχητικὴ αἰχμὴ τοῦ ὁποίου θὰ ἀποτελῆται ἀπὸ μιὰ πολιτικο—στρατιωτικὴ πρωτοπορία. Ἀσκώντας τρομοκρατία μέσα στὰ ἀστικὰ κέντρα, οἱ ἐπαναστάτες θὰ συμπεριφέρωνται σὰν τοὺς ἀντάρτες ποὺ κτυποῦν τὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ, ποὺ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ τὰ φανερὰ σημάδια τῆς ἰσχύος του: ἀπὸ τὶς Τράπεζες τὶς στρατιωτικὲς ἐγκαταστάσεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἀποφασίζουν καὶ δικάζουν ἐν ὀνόματι τοῦ Κράτους.

Ἔτσι δημιουργήθηκε ὁ «ἰδεολόγος τρομοκράτης» ἀγόρι ἢ κορίτσι, ποὺ ἔμαθε νὰ χειρίζεται τὸ περίστροφο καὶ τὸ αὐτόματο καὶ νὰ χρησιμοποιῆ ἐκρηκτικὲς ὕλες. Δὲν εἶναι δύσκολο νὰ προμηθευθῆ κανεὶς ὅπλα στὴν Δυτικὴ Γερμανία. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς στρατιῶτες λιποτακτοῦν γνωρίζουν ὅτι θὰ βροῦν καλὴ τιμὴ γιὰ νὰ πωλήσουν ὅπλα ποὺ «δανείζονται» ἀπὸ τὶς στρατιωτικὲς ἀποθῆκες. Οἱ τρομοκράτες ἐξ ἄλλου βρίσκουν χρήματα ληστεύοντας Τράπεζες.

Ὁ Μπάαντερ καὶ ὡρισμένοι σύντροφοὶ του ἔμειναν δύο τουλάχιστον φορὲς σὲ παλαιστινιακὰ στρατόπεδα ἐκπαιδεύσεως στὴν Ἰορδανία καὶ στὸ Λίβανο. Οἱ κυριώτεροι ὅμως ἐκπαιδευταὶ τῶν τρομοκρατῶν ἦταν οἱ Νοτιο—Ἀμερικανοὶ ἐπαναστάτες καὶ οἱ «μαῦροι πάνθηρες» τῶν ΗΠΑ.

Ἡ κάθε ὁμάδα «κομμάντο» ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε τὸ πολὺ ἄτομα, εἶναι ἐλεύθερη νὰ διαλέγη τοὺς στόχους της καὶ τὶς μεθόδους της. Σημασία ἔχει νὰ δημιουργηθῆ ἡ ἐντύπωση ὅτι ἡ «ἀντι — ἐξουσία» διαθέτει μεγάλο ἀνθρώπινο δυναμικό. Στὴν πραγματικότητα ἡ «συμμορία τοῦ Μπάαντερ» καὶ οἱ ἄλλες σύμμαχες μικροομάδες ποτὲ δὲν εἶχαν περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ μέλη, ἀλλὸ φοβερά.

Ἐπὶ τρία χρόνια ὁ Μπάαντερ μέσα ἀπὸ τὴν φυλακὴ ἔδινε ὁδηγίες στοὺς ἀνθρώπους του: τὰ ὀνόματα, τὶς διευθύνσεις, ἀκόμη καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τηλεφώνου τῶν «γουρουνιῶν» ποὺ θὰ κτυποῦσαν.

Ἡ ἀστυνομία κυνήγησε ἀλύπητα τοὺς τρομοκράτες. Καὶ ὅσοι διέφυγαν τὴν σύλληψη κατέφυγαν, γιὰ νὰ συνεχίσουν τὴ δράση τους, σὲ ἄλλες χῶρες τῆς Εὐρώπης ἀκόμη καὶ στὴν Ἰαπωνία. Παντοῦ ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν ἀσφαλῆ «στέκια»: στὴν Ρώμη καὶ τὸ Μιλᾶνο, στὸ Ὄσλο καὶ τὴν Στοκχόλμη, στὴν Βηρυτὸ καὶ τὸ Παρίσι. Οἱ Γερμανοὶ τρομοκράτες ἐξ ἄλλου εἶχαν ἐπαφὲς μὲ τοὺς Ἰρλανδοὺς ἐπαναστάτες καὶ τοὺς Βάσκους αὐτονομιστές.

Παρὰ τὸν τρόμο ὅμως ποὺ προκαλοῦν ἀπέτυχαν. Ἡ ἀστυνομία χαρακτηρίζει εἴκοσι μόνο «ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνους» τρομοκράτες ποὺ στηρίζονται σὲ ἕνα δίκτυο συμπαθούντων ποὺ δὲν ξεπερνοῦν τὶς τρεῖς χιλιάδες.

ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Θὰ ἐπικρατήσουν οἱ σκληροὶ μετὰ τὸν Μπρέζνιεφ;

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΧΗΣ

ΡΩΜΗ. Ὁ Ἀουγκοῦστο Λίβι μὲ ἀφορμὴ τὶς πληροφορίες γιὰ τὴν ἀρρώστεια τοῦ Μπρέζνιεφ γράφει στὴν «Παέζε Σέρα».

Η κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ γραμματέα τοῦ ΚΚΣΕ Λεονίντ Μπρέζνιεφ, προκάλεσε συναγερμὸ στὸ χῶρο τῆς κρεμλινολογίας καὶ τῆς πολιτικῆς. Ἐκφράστηκαν φόβοι ὅτι ἕνα γερὸ κρυολόγημα ἢ μία γρίπη — πρόκειται περίπου γιὰ τὴν ἀρρώστεια ποὺ ἐπίσημα ἀποδίδεται στὸν Μπρέζνιεφ, καὶ ποὺ πιθανότατα εἶναι σοβαρότερη — θὰ μποροῦσε ἐαφνικὰ νὰ ἀλλάξει ὄχι μόνον τὴν κατάσταση εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ τὴν πορεία τῆς ἱστορίας.

Μετὰ ἀπ' αὐτὸν — ὅπως εἰπώθηκε κα γράφτηκε — θὰ ἀκολουθήσουν ἴσως οἱ «σκληροί». Θὰ πρέπει πάντως, γιὰ νὰ συνεννοούμαστε, νὰ καθορίσουμε τί μπορεῖ νὰ σημαίνει «σκληρότητα» στὴ σημερινὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση. Σκληρότητα, λοιπόν, σημαίνει μιὰ σχετικὴ ἀλλαγὴ πορείας, στὰ πλαίσια τῶν δυνατοτήτων καὶ τῆς ὑπευθυνότητας, σὲ σχέση μὲ τὴ μορφὴ τοῦ σημερινοῦ ἐσωτερικοῦ καθεστῶτος καὶ τὶς σημερινὲς διεθνεῖς σχέσεις, οἱ ὁποῖες ὁπωσδήποτε θὰ συνεχίσουν νὰ στηρίζονται στὸν ἱστορικὸ συμβιβασμὸ μὲ τὴν Ἀμερική. Κι' αὐτό, ἐπειδὴ ἕνα πρᾶμα εἶναι σίγουρο: μία διόρθωση πορείας δὲν πρέπει νὰ φέρει τὴν ΕΣΣΔ πολὺ κοντὰ σ' ἕνα πυρηνικὸ πόλεμο μὲ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Τὸ γενικὸ πλαίσιο ὅλων τῶν πιθανῶν συγκρούσεων τόσο γιὰ τοὺς μικροὺς ὅσο καὶ γιὰ τὶς ὑπερδυνάμεις παραμένει πάντοτε τὸ ἴδιο.

Ἡ σκληρότητα, λοιπὸν μετὰ τὸν Μπρέζνιεφ θὰ πρέπει νὰ συνίσταται σὲ ὡρισμένες οὐσιαστικὲς ἀλλαγὲς τακτικῆς. Πρῶτα - πρῶτα, οἱ νέοι κυβερνῆτες θὰ ἀνακοινώσουν καὶ θὰ προσπαθήσουν νὰ ἐπιβάλουν μιὰ αὐστηρότερη ἐσωτερικὴ πειθαρχία στὸν ἐπιχειρηματικό, παραγωγικό, τεχνικό, γραφειοκρατικὸ τομέα κλπ. Ἦταν ἕνα προγραμματικὸ σημεῖο ποὺ ἀποδιδόταν στὸν Ἀλεξάντρ Σελέπιν τὸν ἐπιλεγόμενο «Ζελέζνυ Σιούρικ», δηλαδὴ τὸν «Σιδερένιο Ἀλέξανδρο» πρὶν ὁ Μπρέζνιεφ καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς ἰθύνουσας ὁμάδας ἐκμηδένισουν τὶς φιλοδοξίες του γιὰ «διαδοχή». Ἡ νέα σκληρότητα θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐκδηλωθεῖ μὲ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν σχέσεων μεταξὺ ἐξουσίας καὶ διαφωνίας ποὺ χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἀρνησιθρησία ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἕνα μίγμα ἀνεκτικότητας καὶ αὐθαιρεσιῶν. Θὰ δημιουργηθεῖ καὶ πάλι μιὰ γενικότερη καὶ συνεπέστερη καταπίεση ἔστω κι' ἂν δὲν θὰ ἔχει σταλινικὸ χαρακτήρα. Ἀφοῦ ἐγκαταλειφθεῖ ὁ «φιλελεύθερος πειραματισμὸς» (ἢ «ἐκλεκτικὴ καταπίεση») τοῦ Μπρέζνιεφ, θὰ πρέπει νὰ καθορισθοῦν καὶ πάλι οἱ σχέσεις μὲ τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Μὲ ἄλλα λόγια, θὰ ἐφαρμοσθεῖ ἡ γραμμὴ τοῦ περιοδικοῦ «Νέοι Καιροί» ἢ ἂν θέλουμε νὰ παραδεχθοῦμε χωρὶς τὴν πρόδεση νὰ προσβάλουμε κανένα ἕνα εἶδος γραμμῆς Κάρτερ — Πονομαριώφ τῆς ὁποίας ἀντικειμενικὴ συνέπεια θὰ ἦταν νὰ δημιουργηθοῦν στὴν Ἱσπανία, τὴ Γαλλία καὶ τὴν Ἰταλία κομμουνιστικὰ κόμματα ὀχυρωμένα στοὺς πύργους τῆς ἀντιπολίτευσης καὶ ντυμένα μὲ τὴν πανοπλία τοῦ 1917. Μὲ ἄλλα λόγια, ἕνα πάγωμα, ἐκείνου ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ γίνει, μετὰ ἀπὸ μιὰ δύσκολη ἐξελικτικὴ διαδικασία, ὁ ἀληθινὸς σοσιαλισμὸς τῆς ἀναπτυγμένης Δύσης.

Οἱ προβλέψεις αὐτὲς μποροῦν νὰ γίνουν ἀποδεκτές; Βέβαια, μιὰ ἡγεσία θὰ μποροῦσε νὰ ὀχυφθεῖ ὅτι πρέπει νὰ διορθώσει τὰ πόδια τῆς ἱστορίας, κάνοντας χειρουργικὲς ἐπεμβάσεις. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ὅμως, θὰ πρέπει νὰ βροῦμε ποιὸς θὰ εἶναι διατεθειμένος νὰ ζήσει μαζὶ μὲ τὸ τέρας. Μιὰ «σκληρὴ γραμμὴ τοῦ διαδόχου τοῦ Μπρέζνιεφ θὰ δημιουργήσει πρῶτα - πρῶτα, μιὰ κρίση γιὰ τὶς πολιτικὲς ἰσορροπίες ποὺ διαμορφώθηκαν στὶς Λαϊκὲς Δημοκρατίες: στὴν Οὐγγαρία, ὅπου ὑπάρχει ἕνας ψηλὸς βαθμὸς συγκατάθεσης, στὴν Πολωνία, ὅπου ὁ πλουραλισμὸς τῶν ἰδεολογιῶν καὶ τῶν δυνάμεων ἀνοίγει δρόμο ἀνάμεσα στοὺς θεσμούς, γιατὶ διαφορετικὰ θὰ ἐπέλθει ρήξη, στὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία, ὅπου ἡ ἀποδοτικότητα καὶ ἡ εὐημερία ἀπαιτοῦν, στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς ἀναμέτρησης μὲ τὴ Δυτικὴ Γερμανία, νέα ἀνοίγματα καὶ νέες μορφὲς ἐλεύθερης συμβίωσης.

Ὑπάρχουν, ἐξάλλου καὶ οἱ ἐσωτερικὲς ἰσορροπίες: τὰ ἀπελέχη τοῦ ΚΚΣΕ ἔχουν ἀποκτήσει σταθερότητα καὶ νόμους καὶ τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ τὰ τεχνικὰ ἀπελέχη, τὰ ὁποῖα ὅμως ἐπιθυμοῦν μιὰ μεγαλύτερη συμμετοχὴ στὴν πολιτικὴ ἐξουσία καὶ ὄχι μόνο μὲ βάση τὴν πειθαρχία Τέλος, ὑπάρχει καὶ ἡ πολιτικὴ κοινωνία πίσω ἀπὸ τὸ ὀργανόγραμμα τῆς ἐξουσίας. Πρὶν μερικὰ χρόνια, μετὰ τὴν πτώση τοῦ Χρουτσόφ, ὁ γραμματέας τοῦ Κ.Κ Οὐκρανίας Πιότρ Σέλεστ, κάλεσε τὸν συγγραφέα Βίκτορ Νεκράσωφ καί, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα τοῦ εἶπε: «Ὁ γιός μου μὲ ρωτοῦσε γιατὶ ἔγινε ὁ σταλινισμός. Τοῦ ἀπάντησα, ὅτι οἱ ἄνθρωποι κάνουν λάθη, τὸ κόμμα ὅμως εἶχε πάντοτε δίκιο». Σήμερα, ὁ Σέλεστ, ἕνας σκληρός, ποὺ τορπιλλίστηκε, ἔχει βγεῖ στὴ σύνταξη. Ὁ Νεκράσωφ, βρίσκεται ἐξόριστος στὸ Παρίσι. Τὰ παιδιά ὅμως ζοῦν.

ΑΠΟ ΤΗΝ «ΚΟΡΡΙΕΡΕ ΝΤΕΛΛΑ ΣΕΡΑ»

Μέσα σὲ κάθε δημοκρατία κρύβεται ἕνας δικτάτορας!

ΑΡΘΡΟΝ ΙΤΑΛΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΥ

"Οταν μιὰ χώρα περνάει δραματικὲς στιγμές — καὶ οἱ στιγμὲς ποὺ ζοῦμε τώρα εἶναι δραματικές — πρέπει νὰ ἐπιστρέφουμε, χρησιμοποιώντας μιὰ ἐπιστημονικὴ μέθοδο, στὰ θεμελιώδη προβλήματα ποὺ ἀποτελοῦν, τὸ ἐπίκεντρο τῶν πολιτικῶν συζητήσεων, ἀλλὰ σχεδὸν ποτὲ δὲν ἀντιμετωπίζονται. Στὴν Ἰταλία ἐδῶ καὶ χρόνια, γίνεται λόγος γιὰ τυπικὴ καὶ οὐσιαστικὴ δημοκρατία, γιὰ ἄμεση καὶ ἔμμεση δημοκρατία, γιὰ λαϊκὴ ἢ ἀστικὴ δημοκρατία. Καὶ φαίνεται ὅτι, τώρα πιὰ ἡ λέξη ἔχει ἀποκτήσει ἀμέτρητα νοήματα. Τὰ πράγματα ὅμως δὲν εἶναι τόσο μπερδεμένα ὅσο φαίνονται. Ὑπάρχουν πάντοτε, κάτω ἀπὸ τὰ ἀπατηλὰ φαινόμενα ποὺ ἀλλάζουν εὔκολα, ὁρισμένοι κανόνες ποὺ ἰσχύουν, καὶ γιὰ τὴ δημοκρατία.

Γιὰ τὴν τοποθέτηση τοῦ προβλήματος θὰ πρέπει ὁ ἀναγνώστης νὰ κάνει μιὰ ἀσυνήθιστη, προσπάθεια καὶ νὰ ἐγκαταλείψει τὴ δική του «φυσικὴ» θεώρηση, τῶν πραγμάτων. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὴν περίπτωση σχέσης Γῆς—"Ηλιου: Ἐμεῖς βλέπουμε, τὸν "Ηλιο νὰ κινεῖται, ἐπειδὴ ἀνατέλλει καὶ δύει, γιὰ νὰ κατανοήσουμε, ὅμως, τὴν πραγματικότητα, πρέπει ν' ἀλλάξουμε σχέση καὶ νὰ σκεφτοῦμε ὅτι ἡ Γῆ γυρίζει γύρω ἀπὸ τὸν "Ηλιο.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὸν κοινωνικὸ χῶρο. Ἀνάμεσα στὰ ἀμέτρητα κοινωνικὰ φαινόμενα, φαίνεται νὰ ὑπάρχει μιὰ συνέχεια, ἐνῷ ἀντίθετα, μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε δύο διαφορετικὲς κοινωνικὲς καταστάσεις. Ἡ μία εἶναι καθημερινὴ καὶ ἀφορᾶ στοὺς θεσμοὺς, τὴν ἄλλη μποροῦμε νὰ τὴν ὀνομάσουμε Κατάσταση ποὺ Γεννιέται (καὶ θὰ τὴν σημειώνουμε μὲ Κ.Γ.). Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἔχει ὁρισμένα ριζικὰ διαφορετικὰ χαρακτηριστικά. "Οταν ἡ κοινωνία ἐρίσκεται στὴν Κ. Γ. μπαίνουν σὲ κίνηση ἀσυνήθιστες ἐνέργειες, δημιουργεῖται μιὰ τεράστια δύναμη συμπαράστασης καὶ ὅποιος παίρνει μέρος σ' αὐτὴ γνωρίζει ἐμπειρίες ὅπως ἡ ἰσότητα, ἡ αὐθεντικότητα, ὁ κομμουνισμός, ἡ ὁμοφωνία καὶ ἡ σιγουριά, ὅτι ἀκολουθεῖ τὸ σωστὸ δρόμο.

Ἡ Κατάσταση ποὺ Γεννιέται ἐμφανίζεται στὰ διάφορα κινήματα, πάντοτε, ὅμως, σὲ μορφὴ μικρῶν ὁμάδων, σὲ μορφὴ θὰ λέγαμε κυτταρική: εἶναι τὸ ἄτομα ἢ τὸ κύτταρο τῶν συλλογικῶν κινημάτων. Ἐπειδή, ὅμως, ἡ Κ. Γ. μπορεῖ νὰ ἐμφανιστεῖ σὲ ὅλους τοὺς κοινωνικοὺς σχηματισμοὺς καὶ νὰ ἀποτυπώσει τὰ χαρακτηριστικά της, πολυάριθμες λέξεις τῆς κοινωνιολογίας, ἔχουν στὴν πραγματικότητα ἕνα διπλὸ νόημα. Γιὰ παράδειγμα, ἡ λέξη κοινότητα. Ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ σημαίνει τὴν κοινότητα τοῦ χωριοῦ ἢ τῆς συνοικίας ἢ ἀκόμη καὶ τὶς παραδοσιακὲς κοινότητες ποὺ μένουν ἀναλλοίωτες γιὰ πολλοὺς αἰῶνες, ἐνῷ ἀπὸ τὴν ἄλλη σημαίνει, ἀντίθετα, τὶς θρησκευτικὲς ἢ ἰδεολογικὲς κοινότητες, ὅταν ἐμφανίζονται, σημαίνει τὶς κομμοῦνες κλπ. Ἔτσι καὶ στὸ ζευγάρι, ἔχουμε μιὰ καθημερινὴ ζωὴ μὲ τὴν ἀγάπη, μὲ τὰ ὄμορφα καὶ μὲ τὰ ἄσχημα πράγματα ἔχουμε, ὅμως καὶ μιὰ ἐξαιρετικὴ περίοδο ποὺ τὸ ζευγάρι εἶναι ἐρωτευμένο.

Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ παραθέσουμε ἕναν μακροσκελέστατο καὶ πληκτικὸ πίνακα. Θὰ προσθέσω μόνο, ὅτι τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴ δημοκρατία. Ὑπάρχει ἕνας τύπος δημοκρατίας ποὺ ἐμφανίζεται αὐθόρμητα στὰ συλλογικὰ κινήματα καὶ στὸν ὁποῖο ἡ ἐλευθερία συμπίπτει μὲ τὴ συμμετοχή, ἡ αὐτονομία τοῦ ὁτόμου συμπίπτει μὲ τὴν αὐτονομία. Ἔτσι, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε μιὰ ἔκφραση τοῦ Ρουσσὼ «ὁ καθένας τὴ στιγμὴ ποὺ ἑνώνεται μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους, δὲν ὑπακούει παρὰ μόνο στὸν ἑαυτό του καὶ παραμένει ἐλεύθερος ὅπως καὶ πρῶτα».

Οἱ σχηματισμοὶ αὐτοὶ ἔχουν κάνει ἀμέτρητες φορὲς τὴν ἐμφανισή τους στὴν ἱστορία: στὶς εὐαγγελικὲς κοινότητες, στὰ σοβιέτ, στὶς φοιτητικὲς συνελεύσεις τοῦ 1968, στὶς φεμινιστικὲς ὁμάδες συνειδητοποίησης κλπ. Χαρακτηρίζονται ἐξ ἄλλου καὶ ἀπὸ μιὰ ἀδιάκοπη ἀναπαραγωγὴ μέσα στὰ διάφορα κινήματα. Εἶναι ἡ ὑπέρτατη ἔκφραση τῆς ἄμεσης δημοκρατίας, τὸ ἰδανικὸ σημεῖο ἀναφορᾶς, τὸ ὁποῖο ὅμως τὸ ζοῦν συγκεκριμένα ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ οἰκοδομήσουν μιὰ αὐτοκυβέρνηση χωρὶς ἀφεντικὰ, χωρὶς ἐκμεταλλευτὲς καὶ χωρὶς κράτος. Στὸ σημεῖο αὐτό, ὅμως, θὰ πρέπει νὰ εἴμαστε πολὺ προσεκτικοί. Τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ αὐτῆς τῆς κατάστασης — τῆς κατάστασης ποὺ γεννιέται — δὲν ἐξαρτῶνται καθόλου οὔτε ἀπὸ τὶς οἰκονομικὲς προϋποθέσεις οὔτε ἀπὸ τὴν ἰδεολογία. "Ολα τὰ κινήματα, τὴν στιγμὴ ποὺ ἐμφανίζονται, θέλουν καὶ δὲν μποροῦν νὰ μὴ θέλουν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, κανένα κίνημα ὅμως δὲν εἶναι σὲ θέση, νὰ κάνει διαρκῆ αὐτὴ τὴν κατάσταση, κανένα κίνημα δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ οἰκοδομήσει πάνω στὴν κατάσταση αὐτὴ τὴν καθημερινὴ ζωὴ καὶ τὴν πολιτικὴ συμβίωση.

Ἡ ἄμεση δημοκρατία, ὅταν ἔχει αὐτὴ τὴ μορφή, εἶναι μιὰ παροδικὴ στιγμή. Δὲν ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις. Σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, ἡ Κ.Γ. ἐξαφανίζεται. Συνεπῶς ἡ ἄμεση δημοκρατία σὰν Κ.Γ. εἶναι τὸ κοινὸ γιὰ ὅλους σημεῖο ἀναφορᾶς, ὁ ἰδεατὸς πυρήνας γιὰ ὅλους τοὺς δημοκρατικοὺς θεσμοὺς. Οἱ θεσμοὶ ὅμως σὰν θεσμοί, προϋποθέτουν τὴν ἐξαφάνιση τῆς Κατάστασης ποὺ Γεννιέται.

Ξέρω πολὺ καλὰ ὅτι ὁλόκληρη ἡ σύγχρονη κουλτούρα ἀρνιέται νὰ τὸ παραδεχτεῖ, ἔτσι ὅμως στὸν Μεσαίωνα ἦταν κάτι ἀδιανόητο νὰ μὴ πιστεύουν στὴν ἀθανασία τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ἡ Κ.Γ. ὅμως εἶναι θνητὴ καὶ καμμία πίστη, καμμία ἰδεολογία δὲν μπορεῖ νὰ τὴν κάνει ἀθάνατη. Δὲν μένει, λοιπόν, νὰ κάνουμε παρὰ μόνον ἕνα πρᾶγμα: νὰ οἰκοδομήσουμε θεσμοὺς ποὺ θὰ διατηροῦν ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερο αὐτὴ τὴν ἐμπειρία καὶ αὐτὴ τὴν ἐλευθερία καὶ θὰ ἐξασφαλίζουν ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερο τὴ συνέχισή της. Μόνο πού, γιὰ νὰ κάνουμε κάτι τέτοιο θὰ πρέπει νὰ ἀντιστρέψουμε τὴν ἁπλοϊκὴ προοπτικὴ σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ αὐθεντικότητα, ἡ ἰσότητα, ἡ ὁμοφωνία, ἡ «γενικὴ θέληση» τῆς Κ.Γ. μποροῦν νὰ θεωροῦνται σὰν σίγουρες. Ἡ δημοκρατία, σὰν θεσμός, ἐμφανίζεται μόνο τὴ στιγμὴ ὅπου ἡ γενικὴ θέληση ἐπαληθεύεται ἐμπειρικά, πρᾶγμα ποὺ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ὑποθέσουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει.

Ἂς πάρουμε γιὰ παράδειγμα τὶς συνελεύσεις τοῦ 1968. Στὶς συνελεύσεις αὐτὲς ὑπῆρχε μιὰ γενικὴ θέληση «αὐθεντικὴ καὶ ἄμεση» (ἡ Κ.Γ.), ὕστερα ὅμως ἀπὸ λίγο καιρὸ εἶχαν μεταμορφωθεῖ σὲ δικτατορίες. Ἡ ὁμοφωνία ἐπιτυγχανόταν μὲ τὴν διαγραφή, τὸν ἐκφοβισμό, ἢ ἁπλᾶ καὶ μόνο τὴν ἀποβάρυνση τῶν διαφωνούντων. Ὅλες οἱ μεγάλες διαδηλώσεις καὶ πορεῖες, ἀποτελοῦν ἔκφραση συλλογικῆς συγκατάθεσης καί, ἄρα, δημοκρατίας, οἱ δημοκρατικοὶ θεσμοὶ ὅμως δημιουργοῦνται καὶ σ